

ส่วนที่ 3

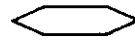
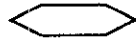
การออกแบบการจัดแสดง

การออกแบบ เป็นเรื่องของการนำ "ศิลปะ" มาใช้ในการจัดแสดงสินค้า ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่

- * ความรู้ในการออกแบบ
- * องค์ประกอบในการออกแบบ (Elements)
- * หลักการออกแบบ (Principles) หรือการจัดองค์ประกอบ

โดยสูตรในการจัดแสดงสินค้า มีดังนี้

การออกแบบ = องค์ประกอบในการออกแบบ + หลักการออกแบบ

การออกแบบ

ปรัชญาสำคัญของการจัดแสดงสินค้า คือ การจัดวางสินค้าอย่างมีศิลปะ เพื่อให้ขายสินค้าได้มาก ไม่ว่าการจัดนั้นจะจงใจจัดให้มีศิลปะ หรือเป็นศิลปะอย่างไม่เจตนา ซึ่งเป็นไปได้ว่า ผู้จัดมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกแบบอย่างใดอย่างหนึ่งมาก่อน หรือเป็นคนช่างเลือก โดยสะสมประสบการณ์มาแต่อดีต แม้จะไม่ได้ศึกษาหลักทฤษฎีของการออกแบบมาก็ตาม การจัดแสดงสินค้าให้มีศิลปะนั้น หากใช้หลักศิลปะอย่างเหมาะสม เชื่อว่า จะทำให้การจัดแสดงสินค้านั้นช่วยสร้างยอดขายที่ดี ทั้งนี้ เนื่องจาก “ศิลปะ” ได้แก่ การแสดงออก เพื่อให้ได้รับความนิยม เป็นที่ประทับใจ กับกลุ่มคนหนึ่ง ๆ ซึ่งในการจัดแสดงสินค้า มีวัตถุประสงค์ทางศิลปะที่แน่นอน ดังที่กล่าวคือ เพื่อให้การจัดแสดงสินค้านั้นเป็นที่ชื่นชอบของผู้พบเห็น ทำให้อยากซื้อสินค้านั้น ๆ

ในส่วนของหลักศิลปะในการออกแบบนั้น มีความเกี่ยวข้องกับการดึงดูดสายตา การสร้างความประทับใจ ความรู้สึกชื่นชอบ ซึ่งผู้ที่จะสามารถจัดหรือออกแบบ จะต้องใช้หลักการออกแบบ อันเป็นเรื่องของการสร้างความพึงพอใจในสายตาของผู้พบเห็น

ก่อนที่เราจะทำความรู้จักกับหลักศิลปะในการออกแบบนั้น ขอให้มาทำความเข้าใจกับ “การออกแบบ” ก่อน ว่ามีความหมาย ครอบคลุมการอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการนำหลักศิลปะมาใช้ในการออกแบบต่อไป

- การออกแบบเป็นเรื่องของการรู้จักเลือก
- การออกแบบเป็นเรื่องของประสบการณ์
- การออกแบบเป็นเรื่องของความรู้สึก
- การออกแบบเป็นเรื่องของการวิเคราะห์
- การออกแบบเป็นเรื่องของการไขปริศนา

การออกแบบเป็นเรื่องของการรู้จักเลือก

ยกตัวอย่างง่ายๆ ใกล้เคียง ห้องพักที่น่านอน เกิดจากเจ้าของห้องที่รู้จักเลือกสรรสิ่งของภายในห้อง นำมาจัดวางอย่างพอเหมาะ ดูแล้วน่านอนอาศัย เช่น การเลือกพรมมาปู การจัดวางโต๊ะเก้าอี้ แจกันดอกไม้ การเลือกสีของผ้าปูที่นอน ผ้าคลุมเตียง อย่างเข้ากันได้ รวมถึงการเช็ดทำความสะอาดห้อง มีลมพัดถ่ายเทภายในห้อง บรรยากาศสบาย ทำให้ภาพรวมที่ออกมาคือ ห้องน่านอน ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากความสามารถในการ “เลือก” ของผู้จัดห้อง ซึ่งถือเป็นเรื่องของการออกแบบ

ในการจัดแสดงสินค้าก็เช่นเดียวกัน การออกแบบการจัดแสดงให้น่ามอง ดูแล้วสินค้าน่าซื้อ ผู้จัดแสดงจะต้อง “เลือก” สิ่งที่น่ามาจัดอย่างเหมาะสม เช่น ตัวสินค้า จากหุ่นโชว์ เครื่องประกอบฉาก สี แสง ป้ายราคา ฯลฯ สินค้าอย่างเดียวกันมีหลายสี เช่น ตู้เย็น มีสีเขียว ส้ม ฟ้า ผู้จัดแสดงสินค้าอาจเลือกเพียงตู้เย็นที่มีสีส้มมาจัดแสดง เนื่องจากเห็นว่าเมื่อนำมาจัดวางกับฉากหลังสีน้ำเงินแล้ว จะทำให้ตัดกัน และตู้เย็นจะเด่นขึ้นมาก เป็นต้น

ถือได้ว่า การออกแบบ เป็นเรื่องของการรู้จักเลือก ไม่ว่าจะในสถานการณ์ใดที่สามารถเลือกได้ ผู้ออกแบบจะเลือกสิ่งต่างๆ โดยใช้หลักศิลปะ เพื่อทำให้ผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น

การออกแบบเป็นเรื่องของประสบการณ์

การเลือกสิ่งต่างๆ ให้ได้ออกมาแล้วดูดีในสายตาของผู้อื่น ไม่ใช่เรื่องง่าย จะต้องลองผิดลองถูก ลองเลือกสิ่งต่างๆ แล้วสังเกตหรือสอบถามผู้อื่นว่า คิดเห็นต่อการเลือกของเราอย่างไร เป็นเรื่องของการทดลอง การเรียนรู้ ซึ่งกว่าที่จะสะสมประสบการณ์ในการเลือกของเรานั้น ต้องใช้ระยะเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกสิ่งของใด ในสถานการณ์ใด เช่น การเลือกเครื่องแต่งกาย การเลือกเครื่องประดับห้อง การจัดห้อง บางคนอาจเคยไปจัดสถานที่อื่น ต้องเลือกต้นไม้ประดับสถานที่ เลือกป้าย เครื่องประกอบจาก ต่าง ๆ มากมาย สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะสะสมเป็นประสบการณ์ ทำให้การออกแบบในครั้งต่อไปพัฒนาขึ้น ทั้งนี้ เกิดจากการได้เคยเห็นผลลัพธ์หรือรับทราบความรู้สึก ความคิดเห็นของผู้อื่น ที่มีต่อการเลือกของเรา เหตุใดเสื้อผ้าบางชุดของเรา ที่เราเลือกมาสวมใส่เข้าชุดกัน เป็นที่สนใจหรือชื่นชอบของผู้อื่นมากกว่าเสื้อผ้าชุดอื่น ลองพิจารณากัน

นอกจากนี้ ความสามารถในการออกแบบ ยังได้จากการมีประสบการณ์การเรียนรู้จากหลักทฤษฎีที่มีผู้สรุปไว้แล้ว เช่น ทฤษฎีของสี หลักการทางศิลปะ ซึ่งเราจะกล่าวถึงกันต่อไป

ผู้ออกแบบการจัดแสดงสินค้าที่ดี จึงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ต้องเคยทำงานด้านการจัดแสดงสินค้ามาก่อน แต่หมายถึง มีประสบการณ์ในการเลือก และประสบการณ์ทางศิลปะ ในทุกสถานการณ์

การออกแบบเป็นเรื่องของความรู้สึก

ในความเป็นศิลปะนั้น เป็นการยากที่จะใช้ไม้บรรทัดมาลากเส้นตรง แล้วบอกว่าตรง ถูกต้อง การออกแบบทางศิลปะนั้น ไม่สามารถยึดถือหลักทฤษฎีหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ อย่างเคร่งครัด จริงอยู่หลักทฤษฎี จะมีส่วนช่วยให้การออกแบบประสบความสำเร็จได้มาก แต่ในสภาพการณ์ต่างๆ อาจมีตัวแปร หรือสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยที่หลักทฤษฎีอาจไม่ได้กล่าวถึง เช่น การออกแบบห้องให้น่าอยู่ อาจมีเพียงกฎเกณฑ์กว้าง ๆ เกี่ยวกับการเว้นช่องว่างที่เหมาะสมภายในห้อง หนังสือแนะนำหลักการออกแบบห้องส่วนใหญ่ จะให้ตัวอย่างรูปพื้นที่ห้องปกติ เช่น พื้นทึบเหลี่ยม แต่ในห้องที่มีลักษณะอื่น เช่น ห้องที่มีพื้นที่เป็นรูปทรงโค้งบ้างเหลี่ยมบ้างปนกัน อาจเป็นการยากที่จะหาหลักทฤษฎีที่เฉพาะเจาะจงได้

ดังนั้น จึงต้องใช้ความรู้สึกเป็นสำคัญ ในการชั่งน้ำหนักของพื้นที่และสิ่งนำมาจัดให้มีความเหมาะสม ใช้ความรู้สึกของผู้จัดเป็นเสมือนมาตราชั่ง ออกแบบการจัดวางภายในห้องให้มีช่องว่างที่เหมาะสม จึงถือได้ว่า การออกแบบเป็นเรื่องของความรู้สึก

นอกจากนี้ ในสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ช่องว่างที่ “เหมาะสม” อาจแตกต่างกัน ห้องที่จัดอย่างมีช่องว่าง “เหมาะสม” ในประเทศหนึ่ง อาจถูกมองว่าจัดโล่งเกินไปในความรู้สึกของคนอีกประเทศหนึ่ง

การออกแบบเป็นเรื่องของการวิเคราะห์

การนำหลักทางศิลปะมาใช้ในการออกแบบ มีส่วนช่วยและลดโอกาสความเสี่ยงในการทำให้การออกแบบนั้นประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะหลักการทางศิลปะเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับจิตวิทยาของบุคคลและสังคม ทุกส่วนของการออกแบบ ล้วนประกอบกันขึ้นมา เพื่อทำให้เกิดผลต่อผู้ชม ไม่ว่าจะพึงพอใจ หรือไม่ประทับใจ

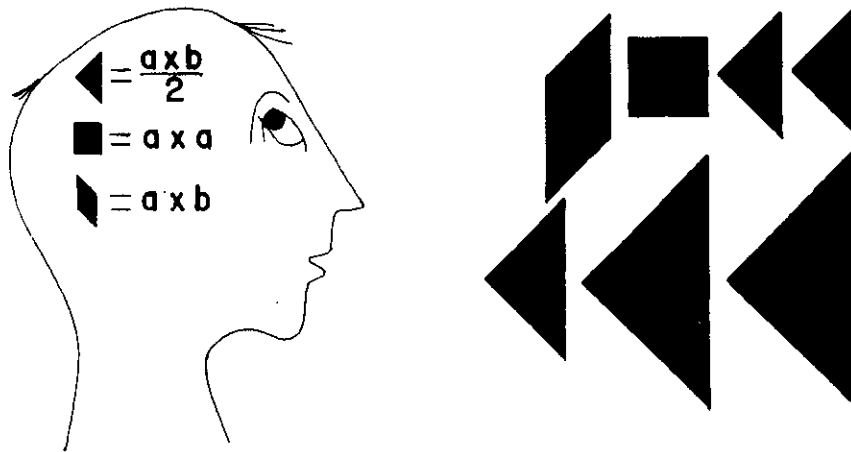
การออกแบบเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบมากมาย

นักออกแบบที่ดีจะศึกษาวิเคราะห์ทุกส่วนประกอบที่นำมาใช้ออกแบบ เพื่อให้ได้เกิดผลตามที่ต้องการ ไม่ว่าจะรูปร่างของสิ่งของ สี แสงเงา หรือแม้แต่รายละเอียดเล็กน้อยๆ ก็อาจส่งผลต่อภาพรวมของการออกแบบได้ ตัวอย่างเช่น การเลือกสินค้าที่จะนำมาจัดแสดง ผู้ออกแบบการจัดแสดงจะต้องวิเคราะห์ตัวสินค้าว่า มีสีอยู่ในโทนใด ควรใช้เครื่องประกอบจากแบบไหนจึงจะเข้ากันได้ การจัดแสงก็ต้องวิเคราะห์สภาพพื้นที่ว่า แสงที่มีอยู่เดิม เช่น แสงธรรมชาติเป็นแบบใด ต้องเพิ่มแสงเสริมส่วนไหน เป็นต้น

นอกจากนี้ ในการออกแบบการจัดแสดงสินค้า ยังต้องวิเคราะห์ไปถึงกลุ่มลูกค้า แผนการตลาดของสินค้า การแข่งขัน ซึ่งล้วนส่งผลต่อความต้องการซื้อของลูกค้าด้วย

การวิเคราะห์เป็นทักษะ เริ่มต้นจากการเพิ่มพูนความรู้ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ เช่น หลักการทางศิลปะ ความรู้ด้านการตลาด ตัวสินค้า จากนั้นต้องฝึกหัดสังเกต วิเคราะห์อยู่เสมอ การศึกษาตัวอย่างการออกแบบของผู้อื่น วิเคราะห์ว่า มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร เพราะอะไร รวมถึงการสอบถามความรู้สึกของผู้คนต่อการออกแบบแต่ละชิ้น โดยเฉพาะผลต่อยอดขายสำหรับการออกแบบการจัดแสดงสินค้า

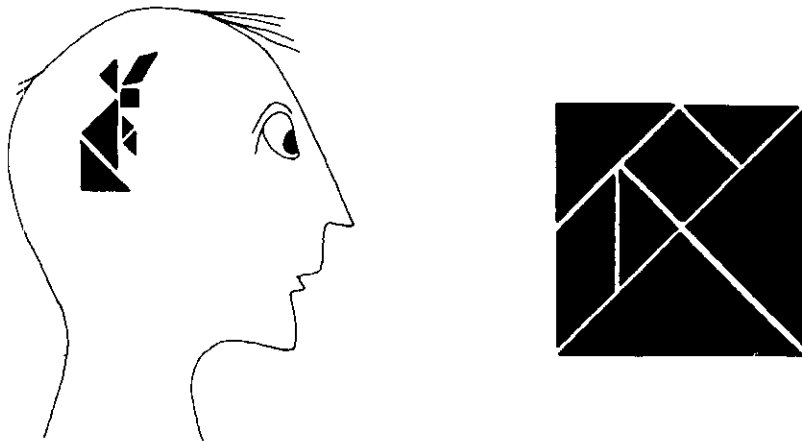
เมื่อมาออกแบบงานของตนเอง นักออกแบบต้องใช้ทักษะการวิเคราะห์อย่างมาก จึงต้องฝึกฝนทักษะนี้อยู่เสมอ

การออกแบบต้องวิเคราะห์ส่วนประกอบทั้งหมดที่ใช้ในการออกแบบ

การออกแบบเป็นเรื่องของการไซปริตนา

คล้ายคลึงกับความจำเป็นของทักษะการวิเคราะห์ในการออกแบบ ดังที่กล่าวไว้ว่า ในการออกแบบทางศิลปะนั้น จะมีสิ่งของต่างๆ ส่วนประกอบต่างๆ เช่น สี แสงเงา ตัวสินค้า เครื่องประกอบจาก ต่างๆนาๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง รวมไปถึงความต้องการต่อสินค้า การแข่งขัน ผู้ออกแบบการจัดแสดงสินค้า จะต้องนำส่วนประกอบทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง มารวมกันได้อย่างกลมกลืน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และที่สำคัญสามารถสร้างผลที่ต้องการ นั่นคือ เพิ่มยอดขายตัวสินค้าได้

การออกแบบเป็นการไซปริตนาการจัดวางองค์ประกอบ

ส่วนประกอบต่างๆ เช่น แสง สี รูปร่างและขนาดของตัวสินค้า ความต้องการของตลาด และอื่น ๆ เปรียบเสมือนชิ้นส่วนจิ๊กซอว์หลายชิ้น ผู้ออกแบบการจัดแสดง มีหน้าที่ต้องนำชิ้นส่วนจิ๊กซอว์ทั้งหมด มาเรียงกันเป็นรูปร่างที่ลงตัว ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลย หากมีส่วนประกอบมากมาย และจะยากยิ่งกว่าการจัดจิ๊กซอว์ด้วย เนื่องจากส่วนประกอบในการออกแบบต่างๆ มีแฉกมุมที่แตกต่างกันมาก และต้องบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ

ในหนังสือเล่มนี้ เราจะมาศึกษาถึงองค์ประกอบในการออกแบบทั้งหมด ซึ่งจะใช้เป็นพื้นฐานในการ “เลือก” และ “วิเคราะห์” จากนั้นจะศึกษาถึงการจัดองค์ประกอบทั้งหมดเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นเรื่องของ “ไซปริตนา” หรือจัดจิ๊กซอว์ ทั้งนี้ เพื่อให้การออกแบบการจัดแสดงสินค้ามีโอกาสประสบความสำเร็จ

กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

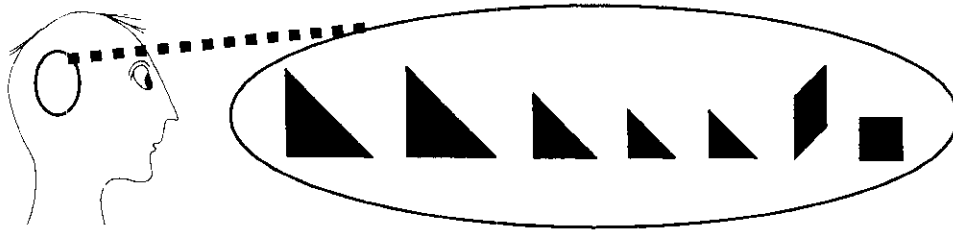
การออกแบบเป็นเรื่องของการรู้จักเลือก ประสบการณ์ ความรู้สึก การวิเคราะห์ และการไซปริตนา ซึ่งล้วนเกิดขึ้นตรงสมองของคน เป็นการแก้ปัญหาของนักออกแบบ ซึ่งต้องหาทางแก้ปัญหาให้ได้ มากกว่าที่จะรอเวลาให้เกิดแสงสว่างแวบขึ้นในสมอง เป็นเรื่องของการหาทางเลือกที่ดีที่สุด ก่อนที่จะตัดสินใจจัดวางองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างลงตัว กระบวนการทางความคิดในการออกแบบเกี่ยวข้องกับ 4 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1. ขั้นตอนการทำความเข้าใจองค์ประกอบทั้งหมด
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์
3. ขั้นตอนการสังเคราะห์
4. ขั้นตอนการประเมิน

ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ผลของการออกแบบ เป็นที่พึงพอใจของผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการออกแบบการจัดแสดงสินค้า เล็งผลไปที่การเพิ่มยอดขาย

1. การทำความเข้าใจองค์ประกอบทั้งหมด

- * องค์ประกอบภายนอก - สี น้ำหนัก ขนาด รูปร่าง พื้นผิว แนวเส้น ...
- * องค์ประกอบทางจิตวิทยา - การรับรู้ ความหมายซ่อนเร้น ...
- * องค์ประกอบทางการตลาด - ประโยชน์ของสินค้า คู่แข่ง ราคาดินค้า ...
- * องค์ประกอบทางสังคม - การยอมรับ อิทธิพลของครอบครัว ....
- * อื่น ๆ - ค่าใช้จ่ายในการออกแบบ นโยบายของบริษัท ...

ทำความเข้าใจองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

2. การวิเคราะห์ เช่น

- * อะไรที่เป็นจุดเด่นในการออกแบบ
- * องค์ประกอบใดที่น่าจะเน้นเป็นพิเศษ
- * มีข้อจำกัดในการออกแบบอะไรบ้าง

3. การสังเคราะห์

- * การเรียงลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ
- * การนำองค์ประกอบทั้งหมดมาจัดวาง
- * ดำเนินถึงผลลัพธ์หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
- * การคิดแบบในใจ หรือการร่างแบบคร่าว ๆ
- * ค้นหาหลายทางเลือกของแบบ และทางเลือกที่ดีที่สุด

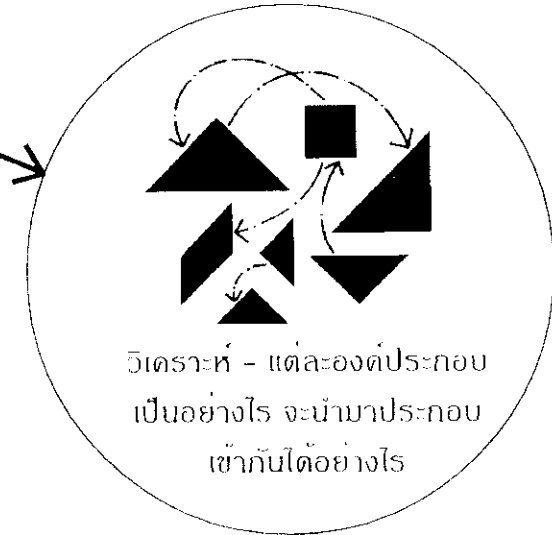
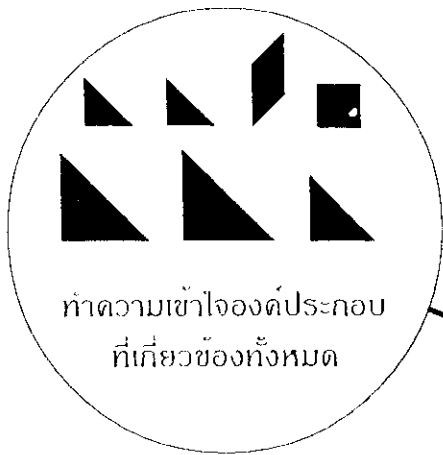
4. การประเมินความคิด

- * พิจารณาความเป็นไปได้ของแบบ
- * เปรียบเทียบหาผลลัพธ์ในแง่ดีที่คาดว่าจะได้รับจากแบบ
- * เปรียบเทียบหาผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น
- * ทดลองหรือหาแนวทางเพิ่มเติมที่จะปรับปรุงแบบให้ดีขึ้น

กระบวนการทางความคิดนี้ เป็นกระบวนการแบบต่อเนื่องกัน หมายความว่า หลังจากขั้นตอนประเมินแล้ว หากยังหาข้อสรุปไม่ได้ หรือเล็งผลเลิศ ก็จะย้อนขึ้นไปหาขั้นตอนการวิเคราะห์ใหม่ ซึ่งเราก็คือว่า เป็นการปรับความคิด ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของกระบวนการทางความคิด เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ดีที่สุด เจียบคมที่สุด

กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

สรุป

การออกแบบ เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักเลือก ประสบการณ์ ความรู้สึก การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา

ผู้ออกแบบต้องเลือกองค์ประกอบทางศิลปะ สิ่งที่จะนำมาบรรจุในการออกแบบ โดยพิจารณาว่า จะนำสิ่งใด ลักษณะใดมาใช้ให้ดูดีในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

การออกแบบเป็นเรื่องของประสบการณ์ จากการเลือกในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และทักษะ ซึ่งเมื่อพอกพูนขึ้นแล้ว ทำให้การออกแบบดีขึ้น

การออกแบบเป็นเรื่องของความรู้สึก แม้จะมีหลักทางศิลปะ แต่เมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับให้ดูดีในสถานการณ์นั้น ซึ่งไม่มีสิ่งกำหนดหรือตัดสินตายตัวที่จะบ่งบอกได้ นอกไปจากการใช้ความรู้สึกเป็นเครื่องบ่งชี้

การออกแบบเป็นเรื่องของการวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่จะเลือกมาใช้ในแต่ละสถานการณ์ เช่น เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของการใช้สี การเลือกใช้วัสดุ เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสม

การออกแบบเป็นเรื่องของการไขปริศนาหรือแก้ปัญหา เมื่อมีข้อกำหนดหรือโจทย์กำหนดในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ผู้ออกแบบจะเลือกสิ่งใดมาใช้ในสถานการณ์นั้น ให้เกิดความเหมาะสม ออกมาดูดี เป็นการไขปริศนาหาคำตอบที่ดีที่สุด ภายใต้ข้อกำหนด

กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจองค์ประกอบทั้งหมด ว่าสิ่งที่นำมาใช้ในการออกแบบมีคุณลักษณะอย่างไร 2) วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของคุณสมบัตินั้น เพื่อหาทางเลือกหลายๆทางเลือก 3) สังเคราะห์ หรือการทดลองทางเลือกที่ได้จากการวิเคราะห์ รวมถึงการทดลองจัดวางในรูปแบบต่างๆ และ 4) ประเมินความคิด เพื่อดูว่า ทางเลือกใดที่ดีที่สุด

คำถามท้ายบท

1. เหตุใดประสบการณ์จึงมีความสำคัญต่อการออกแบบ
2. ความรู้สึกมีส่วนต่อการออกแบบอย่างไร
3. จงอธิบายข้อความที่ว่า “การออกแบบเป็นเรื่องของการวิเคราะห์”
4. กระบวนการทางความคิดในการออกแบบมีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง